

ژئواستراتژی قطب

(شمال و جنوب)

نویسندگان:

دکتر محمدحسین نامی

دکتر فریبرز احمدی دهکاء

(عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور)

ناشر: انتشارات زیتون سبز

سرشناسه: نامی، محمدحسن، ۱۳۳۳
عنوان و نام پدیدآور: ژئواستراتژی قطب (شمال و جنوب)/ نویسندگان محمدحسن نامی، فریبرز احمدی دهکاء.
مشخصات نشر: تهران، زیتون سبز، ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص: مصور.
شابک: ۵۰۰۰۰ ریال : ۹-۵۲-۶۴۲۸-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: قطب شمال
موضوع: قطب شمال - موقعیت بین المللی
موضوع: قطب جنوب
موضوع: قطب جنوب - موقعیت بین المللی
شناسه افزوده: احمدی دهکاء، فریبرز
رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۲۹ ن ۶۲۷ G
رده بندی دیویی: ۹۹۸
شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۸۱۲۰۰

انتشارات زیتون سبز

ژئواستراتژی قطب (شمال و جنوب)
نویسندگان: محمدحسن نامی، فریبرز احمدی دهکاء
صفحه آرا: مینا صفری
ویراستار: فاطمه قراگزلو
طراح جلد: محمد رضا چشمه
شمارگان: ۱۲۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲
لیتوگرافی: ماوراء
چاپ: شادرنگ
شابک: ۹-۵۲-۶۴۲۸-۶۰۰-۹۷۸
ناشر: انتشارات زیتون سبز
قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

تهران، خیابان انقلاب، بین ویلا و حافظ، خیابان پورموسی، کوچه بامشاد، پلاک ۲، واحد ۱
کدپستی: ۱۵۹۹۶۱۷۷۱۱ تلفن: ۲۱-۸۸۹۴۸۸۲۰ دورنگار: ۸۸۹۳۲۶۵۲

فهرست

۷.....	مقدمه
--------	-------

فصل اول: محیط شناسی قطب

۱۰.....	الف- قطب شمال
۱۵.....	جغرافیای زیستی قطب شمال
۱۶.....	جغرافیای انسانی قطب شمال
۱۶.....	ب) قطب جنوب
۱۸.....	جغرافیای زیستی قطب جنوب
۱۸.....	جغرافیای انسانی قطب جنوب

فصل دوم: قطب شمال

۱۹.....	جغرافیای طبیعی
۲۳.....	وضعیت منابع
۲۴.....	وضعیت گردشگری
۲۷.....	موقعیت ژئوپلیتیک
۲۹.....	موقعیت ژئواستراتژیک
۳۵.....	وضعیت حقوقی
۳۹.....	موقعیت تحقیقاتی

فصل سوم: قطب جنوب

۴۷	جغرافیای طبیعی
۴۷	۱- عدم ذوب یخ
۴۸	۲- سوراخ لایه ازن
۴۸	۳- دمای هوا
۴۸	۴- پوشش یخی
۵۰	۵- بستر سنگی
۵۰	۶- گردباد قطبی
۵۰	۷- میدان مغناطیسی و منابع معدنی
۵۱	وضعیت منابع
۵۵	وضعیت گردشگری
۵۶	موقعیت ژئوپلیتیک
۵۷	مشخصات سواحل اطراف قطب جنوب
۵۷	موقعیت ژئواستراتژیک
۶۰	وضعیت حقوقی
۶۰	الف) دعاوی بریتانیا، آرژانتین و شیلی
۶۲	ب) دعاوی استرالیا، زلاندنو، فرانسه و نروژ
۶۴	موقعیت تحقیقاتی

فصل چهارم: آینده پژوهی و مسائل پیش روی قطبین

۶۹	مخاطرات طبیعی پیش روی قطب شمال
۷۰	مخاطرات طبیعی پیش روی قطب جنوب
۸۰	مسائل حقوقی پیش روی قطب شمال
۸۳	مسائل حقوقی پیش روی قطب جنوب
۸۴	چالشهای ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک پیش روی قطب شمال
۹۶	نگرانی روسیه از حضور نظامی آمریکا و ناتو در دریای سیاه
۱۰۰	چالشهای ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک پیش روی قطب جنوب
۱۰۳	منابع

مقدمه

قطب از جمله مکان‌های جغرافیایی است که با داشتن جایگاه برجسته و پر اهمیت در کره‌ی زمین، به خوبی مورد مطالعه و کنکاش قرار نگرفته است. علی‌رغم آنکه شناخت قطبین (شمال و جنوب) در شکل‌دهی مناسبات و تعاملات نظام ژئوپلیتیک بین‌المللی جایگاه برجسته داشته و می‌تواند منشاء تحولات بسیار شگرفی در این حوزه باشد اما هنوز شناخت کافی در این خصوص وجود ندارد.

از سوی دیگر بخش اعظم بکر بودن قطبین مرهون دوری و خشونت ذاتی اقلیم این منطقه جغرافیایی است. این مسئله به همراه ویژگی‌هایی نظیر میدان مغناطیسی، کوتاهی مسیر و مسائل ژئواستراتژیک سبب گردیده است تا دانشمندان به دنبال کشف حقایق این قاره مجهول باشند.

قدرت‌های بزرگ به طرق مختلف سعی خواهند داشت به واسطه قرابت و تحقیقات علمی سهمی برای خود از این میراث مشترک بشریت داشته باشند. این مسئله خود آغازی برای ایجاد چالش‌های ژئوپلیتیک جدید بود. از این رو چند دهه مسائل حقوقی، ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی در فضای جغرافیایی قطبین فراهم نموده است.

در گذر زمان قطب تحت تاثیر سه واقعه ژئواستراتژیک قرار گرفته است. گرم شدن زمین و ذوب یخ‌ها، منطقه آرتیک را بسیار آسیب پذیر ساخته است. اگر چه این فرایند بسیار کند به نظر می‌رسد اما دیری نخواهد پائید که از این پدیده آب گرفتگی بسیاری از مناطق ژئواستراتژیک نظیر شرق آسیا و هارتلند ارزش خود را از دست دهد. این

مسئله در مناطق ریملندی نیز چالش برانگیز خواهد بود و تنگه‌های استراتژیک را نیز تحت تاثیر قرار خواهد داد. بدون تردید این مسئله ژئواستراتژیک پس از وقوع انقلاب اسلامی و فروپاشی دیوار برلین از جمله مباحث اصلی ژئواستراتژی جهان محسوب می‌شود.

از این رو برای بررسی دقیق جغرافیای قطبین علاوه بر مطالعه جغرافیای طبیعی، مسائل حقوقی، وضعیت گردشگری و پایگاه‌های تحقیقاتی، ویژگی‌های ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک نیز باید در اولویت مطالعه قرار گیرد. موضوعات فوق در هر دو حوزه قطب شمال و قطب جنوب مورد کنکاش قرار گرفته است.

امیدوارم که مطالب این کتاب مورد استفاده محققین و دانشجویان علاقه‌مند به مسائل قطب قرار گیرد.

دکتر محمد حسن نامی

دکتر فریبرز احمدی دهکاء